

KOOSTE HAIKUN KÄVIJÄKYSELYSTÄ

”Jotain spesiaalia tässä paikassa on.”

Kuva 1 Kävijän Haikulle suunnittelema logo, lupa julkaisemiseen saatu.

KYSELYSTÄ

Kävijäkysely toteutettiin kolmessa erässä joulukuun 2021 aikana. Kysely toteutettiin yksilö- tai parihaastatteluina. Kyselyn tekijänä toimi Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen suunnittelija, joka oli kävijöille entuudestaan tuntematon, ulkopuolinen henkilö, ja jolla on haastattelututkimuksesta kokemusta. Kyselyn yhteydessä ei kerätty tietoa esimerkiksi vastaajan nimestä, iästä, asuinpaikasta tai sukupuolesta. Vastaajien kertomat tunnistettavat asiat on pyritty häivyttämään tästä raportista. Raportissa olevien sitaattien käyttämiseen on pyydetty vastaajilta suullisesti lupa. Vastaajille kerrottiin suullisesti sekä yhteisöllisesti, että yksityisesti kävijäkyselyyn vastaamisen vapaaehtoisuudesta, mahdollisuudesta olla vastaamatta tai keskeyttää vastaaminen koska tahansa, sekä siitä, mihin kysely liittyy. Kävijäkysely liittyy Haikun arviointisuunnitelman laatimiseen, joka on osa Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Osallistavan sosiaalityön menetelmät -pilottia. Kyselylomakkeen kysymykset on päätetty Haikussa toimivan sosiaalityöntekijän ja Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen suunnittelijan yhteistyönä, ja ne perustuvat Haikun tietotarpeisiin, Sininauhaliiton Vaaka-arviointimalliin sekä Osallisuustestiin.

VASTANNEISTA KÄVIJÖISTÄ

Kyselyyn vastasi yhteensä kymmenen Haikun kävijää. Suurin osa vastaajista raportoi olevansa työkyvyttömyyseläkkeellä. Osalla oli taustalla työvuosia, osalla ei. Vastaajissa oli lisäksi työttömänä työnhakijana olevia kävijöitä, sekä kävijöitä, joiden etuustilanne on sekava tai muuttumassa. Suurin osa vastaajista oli yksinasujia.

Vastaajissa oli hyvin erilaisia "haikulaisia". Vastaajat kertoivat käyneensä Haikussa kuukausia tai vuosia, hajonta oli suurta. Suurin osa vastaajista kertoi käyneensä Haikussa vuodesta 2019 alkaen. Vastaajat kertoivat ohjautuneensa Haikuun mm. psykiatrian, kuntouttavan työtoiminnan tai järjestötoiminnan kautta. Osa oli kuullut Haikusta tutulta, osa tullut alun perin mielenkiinnosta katsomaan paikkaa huomattuaan sen. Suurin osa vastaajista kertoi käyvänsä Haikussa kolme kertaa viikossa. Vastaajissa oli myös kävijöitä, jotka kertoivat tulevansa Haikuun 1-2 kertaa viikossa tai silloin tällöin.

Kävijöiltä kysyttiin, mitä tapahtuisi, mikäli tapahtuisi ihme. Toiveissa oli mm. työllistyminen, musiikkivälineet, lottovoitto, raittius, virkeämpi olo sekä koronan loppuminen. Haaveissa oli

myös Haikun aukioloaikojen laajentuminen sekä se, että olisi mahdollisuus rahoittaa Haikun toimintaa.

HAIKUSSA KÄYMISEN VAIKUTUKSET ARKEEN

Kävijöiltä kysyttiin, onko Haikussa käyminen vaikuttanut erilaisiin elämän osa-alueisiin, ja miten. Päivittäisten lämpimien aterioiden syömiseen, omaan hygieniaan ja sängystä nousemiseen tai kotoa lähtemiseen Haikussa käymisen koki vaikuttavan vajaa puolet (40 %) vastaajista. Nämä vastaajat arvioivat Haikussa toteutuvan ruokajaon vaikuttavan lämpimien aterioiden määrään mm. niin, että jaettu ruoka tuo monipuolisuutta ja vaihtelua omaan ruokavalioon, ja on tuntuva apu arkeen. Sitä, miten Haikussa käyminen vaikuttaa omaan siisteeseen ja puhtauteen kuvailtiin mm. niin, että muiden näkeminen tai ”kylille tuleminen” antaa voimia tai syyn huolehtia itsestä. Haikuun tulemisen kuvattiin pakottavan tai kannustavan käymään suihkussa, pesemään hampaat, ajamaan parran sekä huolehtimaan hiusten puhtaudesta.

”Tulee parta ajettuu vähä useammin.”

Vastaajat (40 %) jotka kokivat Haikussa käymisen vaikuttavan sängystä nousemiseen ja kotoa lähtemiseen, kertoivat esimerkiksi, että kotoa on helpompi lähteä, kun on paikka mihin mennä. Haikussa käymisen myös kuvattiin tukevan arkitymiä, kun aamulla on noustava.

”Helpompi lähteä, ku tietää mihin mennä.”

Muutama vastaaja koki Haikussa käymisen helpottavan tai tukevan arkisten asioiden hoitamisesta. Samalla kun tulee Haikuun, tulee hoidettua kauppa-asioita, kuvasi eräs vastaaja. Lisäksi arkisten asioiden hoitamista koettiin helpottavan se, että Haikun henkilökunnalta saa neuvontaa ja tukea esimerkiksi etuusasioissa.

Lähes kaikki vastaajat (90 %) kokivat Haikussa käymisellä olevan positiivinen vaikutus yksinäisyyden tunteisiin. Vastaajat kertoivat yksinäisyyden tunteista, muutama kuvasi yksinäisyyden olevan Haikussa käymisen syy. Osa kertoi, että elämän varrella tapahtuneet asiat ovat supistaneet kaveripiiriä. Muutama vastaaja kertoi saaneensa Haikusta uusia ihmissuhteita elämäänsä.

”Jos mä kotiin kuolisin, varmaan täältä alettais ensin ihmettelee missä se oikeen on.”

”Sen (yksinäisyyden) takia mä täällä käyn, muuten olisin vaan keskenäni”

Yli puolet (60 %) vastaajista kertoi Haikussa käymisen vaikuttavan positiivisesti ahdistuksen tunteisiin. Muutama vastaaja kertoi ahdistuksen hetkinä odottavansa Haikuun pääsemistä. Yksi vastaaja kuvasi ahdistuksen hukkuvan, kun on Haikussa.

Muutama vastaaja koki Haikussa käymisen vaikuttavan siihen, miten he ovat muiden ihmisten seurassa. Esimerkiksi yksi vastaaja kertoi muuttuneensa vähemmän rääväsuiseksi Haikussa käymisen myötä. Suurin osa vastaajista ei arvioinut Haikulla olleen vaikutusta muiden kanssa olemiseen, useampi kuvasi itseään sosiaalisena luonteena.

Suurin osa vastaajista (80 %) arvioi Haikussa käymisen vaikuttavan positiivisesti heidän terveydentilaansa. Useampi vastaaja mainitsi Haikussa käymisen merkityksen mielenterveydelle. Kaksi vastaajaa kuvasi Haikuun tulemisen vaikuttavan myös fyysiseen terveyteen ja / tai kognitiiviseen toimintaan (esim. muisti).

Puolet vastaajista arvioi Haikussa käymisen vaikuttaneen suotuisasti heidän itsetuntoonsa. Itsetuntoa parantavaksi koettiin mm. mahdollisuus auttaa muita, mahdollisuus tehdä jotain Haikun yhteisön hyväksi sekä se, että Haikussa tulee muiden kuuntelemaksi. Useampi vastaaja kuvasi tunnetta siitä, että Haikuun on tervetullut sellaisena, kun on.

”On sellanen olo, että ihmiset on ilosia että mä tuun tänne.”

”En mä sillai tarvii (peräänkatsojaa), mut täällä joku välittää musta.”

Valtaosa vastaajista (70 %) kuvasi Haikussa käymisen myötä huomanneensa, tai löytäneensä itsestä uusia vahvuuksia. Vastaajat kertoivat esimerkiksi oppineensa uusia taitoja, aloittaneensa uudestaan vanhan harrastuksen, tai että kokonaisuudessaan on parempi mieli omasta itsestä.

Suurin osa vastaajista (80 %) kertoi, ettei käyttäisi päihteitä vaikka Haikua ei olisi. Vastaajissa oli myös kävijöitä, jotka kertoivat Haikussa käymisen ”himmäavan” alkoholin käyttöä, vähentävän sitä tai tukevan päihteetöntä elämää.

”Kun mä en käy täällä ni mä helposti ala tarvita alkoholia.”

Valtaosa (70 %) vastaajista arvioi, että olisi kotona, ellei olisi haastatteluhetkellä Haikussa. Useampi vastaaja mainitsi tässä yhteydessä yksinäisyyden. Osa vastaajista arvioi, että olisi muualla, kun kotonaan, esimerkiksi kioskillä, kuntouttavassa työtoiminnassa tai harrastuksen parissa. Lähes kaikki vastaajat arvioivat, että olisivat selvinpäin, vaikka eivät haastatteluhetkellä olisi Haikussa.

”Mieti ny jos vaan mököttää tuolla kämpässä.”

Vastaajilta kysyttiin, miten heidän arkeensa vaikuttaisi, vai vaikuttaisiko mikäli Haikun aukioloaikoja muutettaisiin. Jos Haiku olisi nykyistä enemmän auki, suurin osa vastaajista (70 %) arvioi, että kävisi enemmän Haikussa. Kaksi vastaaja kertoi, että sovittaisi muita menojaan Haikun lisääntyneiden aukioloaikojen mukaisesti. Yksi vastaaja kuvasi, ettei Haikun kiinnioloapäivinä kotoa lähteminen onnistu, toisin kun Haikun aukioloapäivinä. Haikun toivottiin voivan olla tulevaisuudessa auki 4-5 päivänä viikossa.

Kaikki vastaajat arvioivat, että Haikun aukioloaikojen supistaminen nykyisestä olisi negatiivinen asia. Yksi vastaaja arveli, että ”mökkiytyisi”, kun ei olisi paikkaa mihin mennä. Toinen vastaaja kuvasi, että jos Haiku olisi nykyistä vähemmän auki, hänen tulisi ottaa käyttöön muita selviytymisstrategioita. Tämän kysymyksen yhteydessä usea vastaaja mainitsi koronapandemian ja ajan, jolloin Haiku oli koronarajoitusten vuoksi suljettu. Aihe nousi

muutenkin useasti esille monessa eri haastattelussa. Lisäksi kysymyksen yhteydessä muutama vastaaja otti puheeksi tulevan joulunajan, jolloin Haiku on useamman päivän kiinni. Kaksi vastaajaa kuvasi, miten kesällä on muutakin tekemistä mutta talvella Haikun merkitys korostuu.

"Kyl se (että Haiku olisi vähemmän auki) psyykkistä jaksamista heikentäis ja vähentäis sosiaalisii suhteita."

PALAUTETTA HAIKUN TOIMINNASTA

Haikussa toimiva henkilökunta sai lähes pelkästään positiivista palautetta. Vastaajat kertoivat saavansa Haikun työntekijöiltä mm. arvostusta, ohjausta, seuraa, nykytilanteen kartoitusta, mahdollisuuden luottamuksellisiin keskusteluihin sekä apua tarvittaessa. Osa vastaajista (40 %) ei kokenut tarvinneensa henkilökunnalta mitään erityistä.

*"Heil on tietty vaitiolovelvollisuus, *nimelle* ja *nimelle* pystyy puhuu mitä vaa, ja he ottaa kantaa siihe sit."*

Muilta kävijöiltä vastaajat kuvasivat saaneensa mm. hyväksytyksi tulemisen kokemuksen, apua, hyvän mielen, tietoa ajankohtaisista asioista, keskustelukumppaneita, mahdollisuuden purkaa omia vastoinkäymisiä ja saada niihin näkökulmia, paikallistuntemusta sekä tunteen, että on tervetullut. Usea vastaaja kuvasi sitä, miten Haikussa kävijät ovat kaikki erilaisia, ja kaikkien kanssa pyritään tulemaan toimeen mielipide- tai muista eroista huolimatta. Yksi vastaaja kertoi toivovansa, että saisi Haikusta uusia ihmissuhteita arkeensa.

"Autetaan toinen toisiamme, jos toinen on peeaa (=rahaton) ni voidaan lainata."

Suurin osa (80 %) vastaajista arvioi Haikun työntekijöiden olevan helposti tavoitettavissa. Loput vastaajista eivät osanneet sanoa. Suurin osa (90 %) vastaajista arvioi, että Haikussa

käymisestä on heille hyötyä. Yksi vastaaja ei osannut sanoa. Tämän kysymyksen yhteydessä hyödyksi määriteltiin mm. se, että Haikussa käyminen tukee päihtetöntä elämää sekä työntekijöiltä saatavan avun ja rahallisen tuen.

Suurin osa (80 %) vastaajista arvioi, että saa osallistua paikan toiminnan suunnitteluun. Kuitenkin heistä muutama oli epävarma, suunnitellaanko toimintaa tai miten toiminnan suunnitteluun voisi osallistua. Yksi ei osannut sanoa ja yksi vastaaja kertoi, ettei toimintaan liittyen ole kysytty mitään. Kaksi vastaajaa toi esiin, että Haikussa voisi olla enemmän ohjattua tai yhteisöllistä toimintaa.

Suurin osa (70 %) vastaajista koki saaneensa Haikusta vertaistukea. Yksi vastaaja ei osannut sanoa, onko saanut vertaistukea, ja kaksi vastaajaa koki, etteivät ole saaneet tai tarvitseet vertaistukea.

Suurin osa vastaajista (90 %) koki kuuluvansa Haikun yhteisöön. Vastaajat kuvasivat, miten kaikki tervehtivät kaikkia, ja kuinka kävijöiden erilaiset taustat ovat rikkaus yhteisölle. Yksi vastaaja ei osannut sanoa, kuuluuko Haikun yhteisöön. Kaikki vastaajat arvioivat, että Haikuun on helppo tulla.

”Tääl on nii matala kynnys et jos ois yhtään matalampi, tos olis kuoppa.”

Suurin osa (80 %) arvioi, että Haikun tila on viihtyisä. Kaksi vastaajaa arvioi, ettei tila ole viihtyisä. Tilan nähtiin kaipaavan pehmeyttä, parempia penkkejä sekä suunnitelmaa siitä, miten viihtyisyyttä voisi parantaa. Kaikki vastaajat arvioivat Haikun sijainnin olevan hyvä.

Valtaosa (80 %) arvioi aukioloaikojen olevan hyvät, kuitenkin näistä vastaajista usea toi esille parannusehdotuksia aukioloaikoihin. Kaksi vastaajaa arvioi, etteivät nykyiset aukioloajat ole hyvät. Haikun toivottiin olevan enemmän auki, mainituiksi ehdotuksiksi tulivat ainakin klo 9-16, klo 10-16 ja klo 12-17. Aukioloajoista kerrottiin (100 %) saavan helposti tietoa mm. ovesta, netistä, puhelimitse tai Facebookista.

Kaikki vastaajat kertoivat saavansa Haikussa asiallista kohtelua. Kaikki vastaajat arvioivat saaneensa tai saavansa tarvittaessa Haikusta riittävästi ohjausta ja neuvontaa.

”Jos on ollu jotain selvitettävii ni on niihi saanu, voinu kysyy (ohjausta ja neuvontaa).”

HAIKUN KEHITTÄMINEN

Kokonaisuudessaan kaikki vastaajat toivat esiin olevansa tyytyväisiä Haikun toimintaan. Vastaajien esille tuomia asioita, joihin he ovat Haikun toiminnassa tyytyväisiä:

- Saa käydä oman jaksamisen mukaan, vapaaehtoisuus
- Kokemus omasta hyödyllisyydestä, kun tekee asioita Haikun yhteisön eteen
- Henkilökunnan monipuolisuus ja erilaiset vahvuudet
- Matala kynnys, porukkaan on helppo päästä sisään
- Ruokajako, kahvipullat, kahvitarjoilu
- Varallisuus tai sosioekonominen asema ei merkitse Haikussa, kukaan ei vahdi mitä toinen maksaa kahvikassaan
- Yhteisö huolehtii jäsenistään, ryhdytään pohtimaan mitä poissaolevalle kuuluu
- Tila on siisti
- Kirjahylly, josta saa lainata, ottaa tai vaihtaa
- Mahdollisuus toteuttaa itseään
- Mahdollisuus tehdä asioita, mahdollisuus pelata biljardia

Vastaajat kertoivat myös asioista, joihin eivät olleet tyytyväisiä Haikun toiminnassa: Toiminnan suunnittelemattomuus (”päivä kerrallaan -meininki”), sisällön puute, henkilökemia-asiat, liian vähäinen aukiolo sekä kalusteet. Yksi vastaaja toi esille Haikun imagoa ja kävijöiden leimautumista ei-kävijöiden keskuudessa.

”Tuolla kioskillä ne varmaan meinaa että tää on joku avustuspaikka, että tääl ollaan nii rahattomii.”

Vastaajilta tuli haastattelujen aikana monia erilaisia ehdotuksia Haikun toiminnan kehittämiseksi ja monipuolistamiseksi, mm. luennot, uudet näkökulmat, lautapeliin pelailu, paremmat tuolit, bingo, laavuretki (tms), biljardikisat, karaoke, päivätanssit sekä aukioloaikojen pidentäminen ja aukiolopäivien lisääminen. Joitain näistä ehdotuksista on aiemmin toteutettu, tai suunniteltu. Toiveinaan vastaajat mainitsivat mm. ulkotuolit, naisten iltaryhmän, aukioloaikojen laajentamisen, työllistymisen Haikua vastaavaan paikkaan sekä sen, että ruokaa tulisi enemmän.

HAIKU JA KORONA

Koronapandemia ja erityisesti aika, jolloin Haiku oli koronarajoitusten vuoksi suljettuna, nousi keskusteluun useassa haastattelussa. Vastaajat kuvasivat koronasulun vaikuttaneen negatiivisesti mm. heidän päihteidenkäyttöön ja psyykkiseen tilaansa.

”Ehkä jos mä olisin tässä käynyt, mä en olis joutunut sinne (osastolle)”

”Ku tuli korona ni mä olin et mitä hittoo, tää on mun toinen koti”

Osa vastaajista kertoi koronan vaikutuksesta toimintaan, esimerkiksi lautapeliin pelaaminen ja biljardikisat ovat olleet korona-aikana poissuljettuja. Yksi vastaaja kertoi koronan aiheuttamasta epävarmuudesta siitä, milloin Haikun ovet joudutaan jälleen sulkemaan.

KÄVIJÖIDEN OSALLISUUDEN KOKEMUS

Kyselyyn kuului osio, jossa pyydettiin vastaajia arvioimaan eri väittämien kautta osallisuuden kokemustaan elämässään. Kokonaisuudessaan vastaajat arvioiden perusteella heidän osallisuuden kokemuksensa saa arvosanaksi 4,1 / 5. Vastaajakohtaiset arviot vaihtelivat välillä 2,4 / 5 – 5 / 5.

Väite:	Vastausten keski-arvo
Tunnen että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä	3,9 / 5
Saan myönteistä palautetta tekemisistäni	3,9 / 5
Olen tarpeellinen muille	3,9 / 5
Vaikutan oman elämäni kulkuun	3,9 / 5
Elämälläni on tarkoitus	3,9 / 5
Saan apua, jos sitä tarvitsen	4,5 / 5
Minuun luotetaan	4,7 / 5

”En kelpaa töihin, en kelpaa vanhemmaksi, täällä mä kelpaan.”

HAIKU, MITÄ SE ON?

Vastaajat kuvasivat Haikua seuraavasti:

HYVÄ PAIKKA
 VIIHTYISÄ PAIKKA
 MUKAVA PAIKKA
 SOSIAALINEN PAIKKA
 HYVÄN MIELEN KOHTAAMISPAIKKA
 JAPANILAINEN RIIMI
 PELKKÄÄ POSITIIVISTA
 HENKIREIKÄ
 ASIALLINEN PAIKKA
 HENKIREIKÄ
 HYVÄTUNNELMAINEN
 TODELLA MUKAVA PAIKKA

Haikun kuvattiin pitävän elämässä kiinni, olevan syy lähteä kotoa, ja olevan tärkeä paikka, sillä se tarjoaa päiviin sisältöä. Yksi vastaaja kuvasi Haikun olevan paras paikka, mitä Harjavallassa on. Useampi vastaaja kuvasi Haikun merkitystä kertomalla, kuinka aukiolopäiviä tulee odotettua.